

Column door Walter van der Kooi

In: *Wissel*, tweemaandelijks blad van het Instituut voor Sociale en Culturele Beroepen van Hogeschool van Amsterdam.

Januari 2008

Wat maatschappelijk uiteen dreigde te vallen, diende door de moraal bijeengehouden te worden. Het lijkt de analyse van een historicus die in 2050 de kabinetten-Balkenende onder de loep neemt: het politieke midden dat wegsmeelt als de poolkap; de wonderbaarlijke opkomst van Jan, Geert en Rita; toenemende segregatie; en “normen en waarden” die de zaak bijeen moeten houden of krijgen. Maar het citaat stamt uit een lezing over het *beschavingsoffensief* van de 19^e eeuw. En is daarmee een aardig voorbeeld van de stelling dat er niets nieuws onder de zon is. *O tijden, o zeden* klaagde Cicero tweeduizend jaar geleden over de teloorgang van oud-Romeinse normen en waarden – en toen had dat Rijk nog 500 jaar verder verval voor de boeg. Trouwens, niet alleen wie klaagt over de jeugd van tegenwoordig kent twijfels over de toekomst. Antwoordde vroeger een grote meerderheid van mijn studenten ‘ja’ op de stelling dat ‘vooruitgang’ een wezenlijk kenmerk is van het historisch proces, nu is dat nog maar een enkeling. Optimisme genoeg bij de meesten van hen, maar dat slaat op eigen leven en toekomst, niet op die van het geheel. De Grote Ideeën en Verwachtingen lijken voorbij en de meeste studenten kennen ze zelfs niet meer. Dat is positief omdat veel ideologische rimram, dogmatiek en onverdraagzaamheid overboord zijn gegaan; dat is jammer omdat er minder belangstelling voor en kennis van theorie, achtergrond en wording lijkt te bestaan van de samenleving en de plaats daarin van de beroepen waarvoor onze studenten opgeleid worden en waarin ze als stagiair of professional werkzaam zijn. Aan dat verlies heeft het onderwijs zelf een krachtig handje meegeholpen in een ‘alles moet anders’ waarbij een begrip als ‘kennis’ als irrelevant of zelfs verdacht werd aangemerkt.

U leest het goed: in een stukje waarin het geklaag van oude mannen wordt gerelativeerd klaagt deze oude man. Maar hij doet dat naar aanleiding van iets hoopvol. Die openingszin, slaand op de 19^e eeuw maar zo treffend voor nu, is te vinden op Internet waar de lezing van Bernard Kruithof, *Woutertje Pieterse, Kees de jongen en het beschavingsoffensief in Nederland in de negentiende eeuw*, te vinden is. Wat ik weer ontdekte dankzij het recent verschenen *Basisboek geschiedenis sociaal werk in Nederland* van Maarten van der Linde, onderzoeker en docent geschiedenis bij De Horst, Hogeschool Utrecht. De verschijning daarvan is een mirakel want wie schrijft in een tijd van projectverslagen en competenties; van portfolio en persoonlijk ontwikkelingsplan; van het contextloos Googelen van feit of jaartal, een boek waarin een systematisch historisch overzicht wordt gegeven van de ontwikkelingen en stromingen binnen de sector waar het ISCB voor opleidt? Een boek dat wat mij betreft als naslagwerk voor HBO-ers sector verplichte kost zou moeten zijn maar dat zelfs (nu volgt een lelijk woord) als **leerboek** zou kunnen dienen. Van der Linde heeft het gedaan, als historicus teruggaand in de tijd, als docent terugkerend bij een methode die als achterhaald wordt gezien. “*Voor een mens is geheugenverlies iets verschrikkelijks*”, schrijft hij in zijn voorwoord, “*voor het sociale beroep is geheugenverlies even rampzalig*”. Ware woorden.